

Toimintakertomus

2023

RAUHAN
KASVATUS
INSTITUUTTI

Sisällys

1. Rauhankasvatusta kriisien aikana	3
2. Toimintamme vuonna 2023 lyhyesti	6
3. Rauha, rauha, rauha!	9
4. Antirasismikoulutuksille on tarvetta ja kysyntää	11
5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö – fokuksessa yhteenkietoutuvat eriarvoisuudet	13
6. Kansainvälistä ja kansallista globaalin vastuun edistämistä	15
7. Sisäistä vakautta ja selkeyttä toimintaympäristön muutoksessa	17

Toimintakertomuksen valokuvat Heli Pekkonen

Rauhankasvatusta kriisien aikana

Rauhankasvatusinstituutti ry (RKI) on valtakunnallinen rauhankasvatuksen kehittäjä ja käytännön toimija. Rauhankasvatusinstituutin visio on olla mukana luomassa yhteiskuntaa, jossa yksilöt ja yhteisöt toimivat rohkeasti rauhan, vastuullisuuden, demokratian, väkivallattomuuden ja globaalin oikeudenmukaisuuden puolesta ja ovat valmiita haastamaan eriarvoistavat normit, valtarakenteet ja ajattelutavat.

Globaali pandemia, ilmastonmuutos ja lähelle tulleet sodat ovat viime vuosien aikana horjuttaneet syvästi ihmisten turvallisuuden tunnetta ja tulevaisuuden uskoa. Vuotta 2023 ovat varjottaneet sodat, ilmasto- ja ympäristöhuoli ja moninainen turvattomuus. Huoli tulevaisuudesta ja kasvavat viholliskuvat tarvitsevat vastapainokseen mahdollisuuksia toimia yhdessä, rakentaa luottamusta tulevaisuuteen ja iloita hyvistä asioista maailmassa.

Työmme merkityksellisyys auttaa meitä RKI:ssa jaksamaan inhimillisen kärsimyksen ja militaristisen puheen vallatessa mediatilaa ja päivittäisiä keskusteluja. Työssämme koulutimme, tuotimme rauhankasvatuksellista materiaalia, toimimme ihmisiä yhteen, kuuntelimme ja osallistuimme aktiivisesti keskusteluun. Erityisen tärkeäksi koimme nuorten toimijuuden tukemisen sekä kasvattajien rinnalla kulkemisen heidän tarpeitaan ja huoliaan

kuunnellen. On tärkeää, että kasvattajat osaltaan jaksavat tukea lapsia ja nuoria haastavien tilanteiden ja kompleksisten ilmiöiden käsittelyssä. Työllämme muistutimme, että rauhalle on mitä suuremmissa määrin tilaa maailmassa ja sitä voi rakentaa monilla muillakin keinoin kuin aseelliseen puolustautumiseen valmistautuen.

**Yhdessä toimiminen
luo iloa, luottamusta ja
toivoa tulevaisuuteen.**

Valtakunnallisena rauhanjärjestönä RKI toi, kuten olemme tuoneet vuodesta toiseen, ihmisiä yhteen ja tarjosimme konkreettisia toiminnan mahdollisuuksia rauhankasvatustoimintaan eri puolilla Suomea. Toimintamme ja tukimateriaalimme tavoitti yli 50 000 henkilöä vuoden aikana.

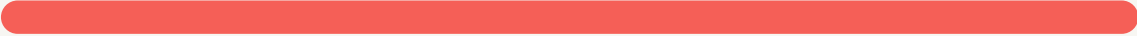
Marraskuussa 2023 Unesco hyväksyi pitkällisen ja osallistavan prosessin tuloksena uuden rauhankasvatuksen suosituksen¹ yleiskokouksessaan. Suositus määrittelee rauhankasvatuksen kansainvälisesti jaetut keskeiset arvot, periaatteet, käsitteet ja tavoitteet. Se korvaa aiemman vuodelta 1974 olevan rauhankasvatuksen suosituksen, joka on ollut Rauhankasvatusinstituutin työn lähtökohtana instituutin perustamisesta 1981 lähtien.

RKI osallistui Unescon virallisena järjestökumppanina aktiivisesti suosituksen valmistelu-prosessiin. Suositus tarjoaa työmme perusteeksi sanoitetun ajankohtaisen kansainvälisen yhteisymmärryksen rauhankasvatuksen sisällöistä sekä raamit ja suunnan rauhankasvatuksen toteuttamiselle vuosikymmeniksi eteenpäin.

Suomen valtio on yhtenä suosituksen allekirjoittajana sitoutunut suosituksen toteuttamiseen, ja vastuuministeriöt tunnistavat RKI:n merkityksellisen roolin suosituksen lähtökohtien ja tavoitteiden edistämässä Suomessa. RKI käänsi suosituksen keskeisimmät kohdat suomeksi loppuvuonna 2023.

Vuonna 2023 tartuimme rohkeasti rauhankasvatuksen perusteisiin ja loimme työllämme muutosvoimaa ja toivoa yhteiskuntaan. Tätä rohkeutta yhteiskunnassamme tarvitaan.

”Koulutuksessa on korostettava sotien, hyökkäysten, kaikkien väkivallan muotojen ja ihmisoikeusrikkomusten ehkäisyn ja käsittelyn tärkeyttä. Yksilöiden ja yhteisöjen on ymmärrettävä ja omaksuttava vastuunsa rauhan ylläpitämisessä, edistämässä ja vaatimisessa. Koulutuksen on myös edistettävä rasismia, ksenofobian ja kaikenlaisten vihaa, suvaitsemattomuutta, syrjintää ja väkivaltaa lietsovien toimien ja ideologioiden torjuntaa....

On lisättävä tietoisuutta yksilöiden, yhteisöjen, yhteiskuntien, valtioiden, luonnonvarojen ja ekosysteemien lisääntyvästä keskinäisriippuvuudesta sekä kehitettävä maailmankansalaisuuden ja rauhan, ihmisoikeuksien ja kestävä kehityksen jaetun vastuun etiikkaa koko planeetan hyväksi.”

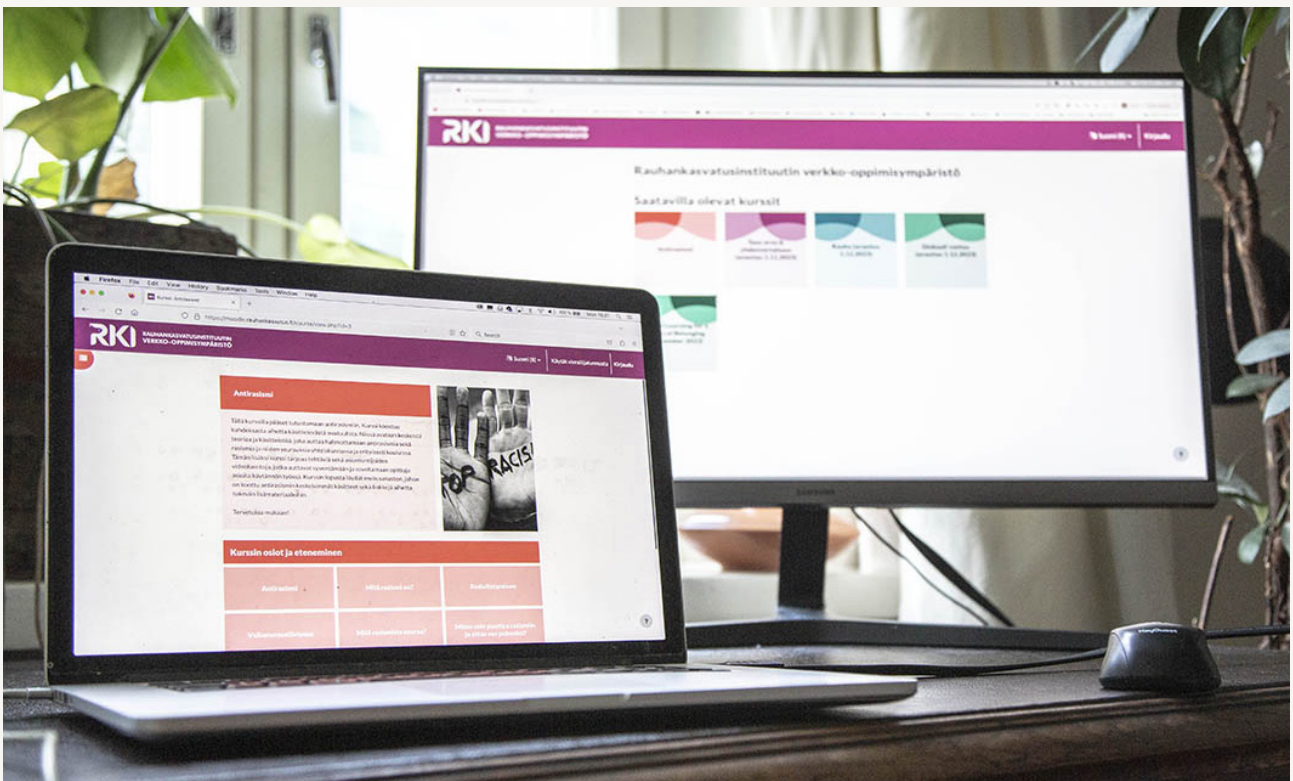
(Recommendation of Education for Peace..., Unesco 2023)

Toimintamme vuonna 2023 lyhyesti

Saimme monivuotisen kehittämistyön valmiiksi loppuvuonna 2023 ja julkaisimme lokakuussa rauhankasvatuksen pääteemoihimme keskittyvän verkko-oppimisympäristön. Siinä toimme yhteen pääkohderyhmiemme hyödynnettäväksi järjestömmme kartuttaman oppimis- ja kehittämistyön. Oppimisympäristössä julkaistiin opettajille suunnatut peruskurssit keskeisimmistä teemoistamme: rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, antirasismi ja globaali vastuu. Suomenkielisten kurssien lisäksi

julkaisimme oppimisalustalla myös kansainvälisellä yhteistyöllä tuotetun ”Handbook for Global Educationalists” -kokonaisuuden, joka kerää yhteen kolmivuotista kehittämistyötä globaalin vastuun teemoista. Oppimisympäristö rakennettiin alusta saakka saavutettavuusnäkökulmat priorisoiden. Nyt kun suuri kehittämistyö on tehty ja verkko-oppimisympäristö julkaisu, tulemme täydentämään siellä julkaistava kurssimäärää tulevina vuosina.

Järjestimme yhdeksän rauhankasvatuskoulutusta korkeakouluopiskelijoille. Koulutuksiin osallistui yhteensä 352 opiskelijaa.

Yhdessä muiden rauhanjärjestöjen kanssa tehtävää *Ydin*-lehteä julkaistiin vuoden aikana neljä kappaletta. Tämän lisäksi olimme haastateltavana, kirjoitimme tai annoimme lausuntoja 10 artikkeliin, joita julkaistiin valtakunnallisessa mediassa ja ammattilehdistössä. Nämä käsittelivät pääosin rauhan, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä tänä vuonna erityisesti valtakunnan julkisuudessa esillä olleen antirasistisen teemoja.

Rauhankasvatusinstituutin sivustoilla oli vuoden aikana 56 000 kävijää ja lähes 100 000 sessiota. Kuukausittaista uutiskirjettä tilasi 350 globaalikasvatuksen teemoista kiinnostunutta kasvattajaa. Facebook-sivujemme seuraajamäärä oli noin 3500 henkilöä ja Instagram-seuraajia oli 2300 henkilöä.

Tuotimme yhdessä kansainvälisten kumppanimme kanssa rauhankasvatuksen verkkokurssin nuorisotyöntekijöille. Päivitimme sähköistä tukimateriaalikokonaisuutta Ukrainan sodan herättämiä pelkojen käsittelemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Tuotimme antirasistisen oppaan nuorisotyöntekijöille, joka julkaistiin suomeksi ja ruotsiksi.

Järjestimme 15 rauhankasvatuskoulutusta ammattilaisille, jotka toimivat nuorten parissa heidän vapaa-ajallaan. Koulutuksiin osallistui vuoden aikana yhteensä 264 kunnallisessa nuorisotyössä ja järjestöissä työskentelevää nuorisotyöntekijää. Pääosa koulutuksista keskittyi antirasistiseen työotteeseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä osallisuuteen ja dialogin hyödyntämiseen nuorisotyössä.

Järjestimme peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa työskenteleville ammattilaisille 54 rauhankasvatuskoulutusta. Koulutukset käsittelivät yhdenvertaisuuden, syrjimättömyyden, tasa-arvon, antirasismia, globaalin vastuun, rauhan ja oikeudenmukaisuuden teemoja, eli kaikkia rauhankasvatuksen keskeisiä aihealueita. Niihin osallistui vuoden aikana yhteensä 650 opettajaa, oppilashuollon ammattilaista ja rehtoria. Järjestimme kaksi rauhankasvatuskoulutusta varhaiskasvatuksessa toimiville ammattilaisille. Ne keskittyivät antirasistiseen työotteeseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen ja tasa-arvoon. Koulutuksiin osallistui yhteensä 370 varhaiskasvatuksen opettajaa ja päiväkodin johtajaa.

Järjestimme 22 osallistavaa työpajaa ja koulutusta nuorille yhteiskunnallisesta osallisuudesta, vaikuttamisesta, hankehallinnosta sekä yhdenvertaisuudesta ja antirasismista. Työpajoihin osallistui yhteensä 206 nuorta. Lisäksi tavoitimme vuoden aikana satoja nuoria paikallisella toiminnalla, joustavilla tukipalveluillamme ja esimerkiksi kansainvälisen nuorisopäivän tapahtumassa. Muille kuin kasvattajille, opiskelijoille tai nuorille suunnattuja koulutuksia, seminaareja tai muita tapahtumia järjestimme kaikkiaan 17 ja niihin osallistui yhteensä 1 041 henkilöä.

Rauha, rauha, rauha!

Sodan ja rauhan kysymykset olivat toimintavuonna 2023 vahvasti läsnä kasvattajien arjessa, kuten edellisenäkin vuonna. Vuoden 2022 alussa alkanut sota Ukrainassa muutti Euroopan turvallisuustilanteen ja toi negatiivisen rauhan kysymykset entistä vahvemmin työmme keskiöön. Lokakuussa 2023 Israelin ja Palestiinan konflikti kärjistyi avoimeksi sodaksi ja haastoi kansainvälisen yhteisön yhden monimutkaisimmista ja pisimpään ratkaisemattomissa olevan konfliktin edessä.

Yhteiskunnan militarisoituminen, vahvistuneet viholliskuvat ja sotapuheen normalisoituminen haastoi meitä, kuten kaikkia rauhantyön toimijoita, sanoittamaan yhä selkeämmin viestiämme ja kirkastamaan rauhankasvatuksemme arvoja, lähtökohtia, tavoitteita ja toimintatapoja.

Aloitimme vuoden 2022 lopussa useamman EU-rahoitteisen rauhankasvatusta kriisiaikana käsittelevän yhteistyöhankkeen, joiden mahdollistamien resurssien avulla saimme koottua vuoden 2023 aikana yhteen kokeneita rauhankasvattajia ja rauhantoimijoita eri puolilta Eurooppaa pohtimaan yhdessä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutuksia työhömmme. Sisällyitimme uusiin hankkeisiimme nuorten toimijoiden osallistumisen ja ammatillisen kasvun mahdollistavat lähtökohdat ja toiminnot. Erityisesti nuorille toimijoille suunnattu koko vuoden kestänyt *New Generation wakes up to the war* -koulutusprosessi, osana samannimistä EU:n rahoittamaan kolmivuotista hanketta, tarjosi suomalaisille, puolalaisille ja romanialaisille osallistujilleen paitsi teoreettisia näkökulmia rauhanrakennuksen lähtökohdista, myös konkreettisia työkaluja ja verkostoja rauhantyön tekemiseen paikallisesti ja kansainvälisesti. Osallistujat luonnehtivat koulutusprosessin olleen inspiroiva, moninainen ja ajankohtainen. Sen myötä nuoret rauhan toimijat pääsivät kehittämään omia rau-

hantekijän taitojaan sekä luomaan uusia yllirajaisia yhteyksiä haasteellisessa maailmantilanteessa.

Yksi NewGen-koulutukseen osallistunut nosti esille erityisesti projektin myötä saadut merkitykselliset verkostot ja vertaistuen:

“Sain monia uusia ystäviä ja ihmisiä elämäni. Ymmärsin positiivisen rauhan rakentamisen merkityksen entistä syvemmin ja pääsin kehittämään projektin-suunnittelutaitojani.”

Suomalaisten, norjalaisten ja latvialaisten lukioiden kanssa aloitimme yhteisen *A Vision of Peace* -rauhankasvatushankkeen. Ensimmäisenä toimintavuonna hankkeessa kehitettiin yhdessä opettajien kanssa rauhankasvatuksen kompetensseja ja metodologiaa sekä luotiin kansainvälinen opettajaverkosto lukioiden rauhankasvatuksen kehittämiseen. Hankkeen tulevien toimintojen

kautta myös opiskelijat tulevat mukaan hankkeen kansainvälisiin toimintoihin. Hankkeen puitteissa järjestettiin muun muassa koulutus, jossa opiskeltiin yhdessä rauhankasvatuksen perusteita ja jaettiin omia kokemuksia rauhankasvatuksen toteuttamista lukio-opetuksessa kunkin osallistujan omien oppiaineiden opetusjaksoissa. Osana hanketta toteutettiin rauhankasvatuksen opintojaksoja hankkeeseen osallistuvissa lukioissa syyslukukauden 2023 aikana.

Vuonna 2023 kehitimme rauhankasvatusta myös nuorisotyön alalla EU-rahoitteen *Peace Education in Times of Crises* -hankkeen puitteissa. Hankerahoitus mahdollisti laajan audiovisuaalisen rauhankasvatusoppimateriaalikokonaisuuden ja nuorisotyöntekijöille suunnatun rauhankasvatusverkko-oppikurssin luomisen yhdessä virolaisten ja puolalaisten kumppanimme kanssa sekä nuorisotyöntekijöille suunnattujen rauhankasvatuskoulutusten toteuttamisen eri puolilla Suomea.

Negatiivisen rauhan teemat näkyivät myös aiempia vuosia vahvemmin osana opettajille suunnattuja valtakunnallisia täydennyskoulutussisältöjämme. Sodan ja rauhan kysymyksiä käsitelimme opettajille suunnatuissa täydennyskoulutuksissamme erityisesti kriittisen medialukutaidon ja mediakasvatuksellisten lähtökohtien käsittelyn kautta.

Hankeistetun kehittämis- ja koulutustyömme lisäksi vastasimme edelleen osana perustyötämme järjestelmällisesti opettajien ja muiden kasvattajien tukipyynnöihin. Keskustelimme eri puolilla

Suomea toimivien kasvattajien kanssa sodan vaikutuksista erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden käsittelyyn oppilaiden kanssa ja vaikutukseen lasten ja nuorten turvallisuuden tunteeseen. Kuuntelun ja läsnäkulkemisen lisäksi tarjosimme konkreettisia välineitä ja ideoitamme rauhankasvatuksen toteuttamiseen eri ikäisten oppijoiden kanssa.

Järjestimme vuoden aikana kahdeksan täydennyspalveluskoulutusta armeijan reservistä siviilipalvelukseen siirtyville, kuusi Kokkolassa ja kaksi Inarissa. Näihin dialogiin, yhdenvertaisuuteen, rauhankasvatuksen teorioihin ja käytänteisiin perehdyttävälle viiden päivän peruskurssille osallistui kaikkiaan noin 250 täydennyskoulutettavaa eri puolilta Suomea.

Rauhan teemat olivat myös vuoden 2023 viestinnällisenä pääpainona, sillä ymmärrettävästi Euroopassa käytävä sota ja Gazan tilanne pitivät edellisen vuoden tapaan rauhankysymykset ajankohtaisina – Euroopassa valitseva positiivinen rauhantila on kääntynyt pääläelleen ja pitkäjänniteisen ja ennaltaehkäisevän rauhantyön sijaan keskitytään konfliktin purkamiseen ja hallintaan.

Julkaisimme kesäkuussa sosiaalisessa mediassa mm. sarjan näkökulmia siihen, mitä rauhantyydytys käytännössä tänä päivänä on ja mitä se merkitsee, sekä fasilitoimme nuorten ammattilaisten kanssa yhteistä ajattelua ja keskustelua siitä, mitä sota tämän päivän Euroopassa tarkoittaa. Osa tästä ajattelusta julkaistaan myös laajemmin mediassa vuoden 2024 alkupuolella.

Antirasismikoulutuksille on tarvetta ja kysyntää

RKI:n antirasistisen työn tavoitteena on vahvistaa kasvattajien valmiuksia tunnistaa ja puuttua rasismiin ja purkaa yhteiskunnassa vallitsevia rakenteellista rasismia ylläpitäviä käytänteitä ja toimintamalleja. Autamme kasvattajia tunnistamaan oma roolinsa muutoksen mahdollistajana yhteiskunnassa ja löytämään uusia tapoja tuoda antirasistinen työote osaksi jokapäiväistä kasvatustyötä.

Rasismi nousi voimakkaasti julkiseen keskusteluun keväällä 2023 hallituksen muodostamisen yhteydessä. Perussuomalaisten puheenjohtajan, valtiovarainministeri Riikka Purran rasistisista verkkokirjoituksista alkunsa saanut kohu sai hallituksen julkaisemaan julkilausuman, jossa ”hallitus ja sen jokainen ministeri irtisanoutuu rasismista ja kaikenlaisesta ääriajattelusta sekä sitoutuu omassa työskentelyssään aktiiviseen työhön rasismia vastaan niin Suomessa kuin kansainvälisesti.” Hallitus antoi eduskunnan syysistuntokauden alussa hallituksen tiedonannon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Leimallista rasismin ympärillä käydylle keskustelulle oli rasismin kieltäminen, rasismin käsitteen hämärtäminen ja ”irtisanoutuminen rasismista” vailla konkreettisia tekoja. Keskustelu näkyi myös RKI:n työssä. Suorimmin vaikutus näkyi haastattelu- ja puheenvuoropyyntöinä rasismiin ja antirasismiin liittyen. RKI:n pääkohderyhmä antirasistisessa työssä ovat nuorten parissa toimivat kasvattajat. Heidän työarjessaan rasismikeskustelu näkyi mm. koventuneina asenteina ja rasistisena häirintänä. Tilausta antirasismikoulutuksille oli siis runsaasti.

Koimme tärkeäksi myös nostaa vuoden aikana esille suomalaisia vähemmistöjä ja heidän rooliaan suomalaisessa historiassa positiivisessa viitekehyksessä vastavoimana mediassa vallinneelle rasismikeskustelulle. Julkaisimme sosiaalisessa mediassamme huhtikuussa varapuheenjohtajamme Leif Hagertin kokoaman *Romanihistorian kuukausi* -kokonaisuuden. Kuukauden ajan julkaisimme päivittäin lyhyen tarinan tai historiallisen faktan romanien yli 500-vuotisesta historiasta Suomessa. Tarinat oli kerätty iäkkäimmiltä romaneilta ja ne sijoittuivat 50–70-lukujen Suomeen. Historiaosuuksissa käsiteltiin puolestaan romanien tarinaa Suomessa, siihen liittyviä faktoja sekä romanien ja muun väestön rinnakkaiselo maassamme. Kuukausi keräsi yli 5800 reaktiota lukijoiltaan, sai lukuisia jakoja ja herätti tärkeää keskustelua, erityisesti suomen romanien keskuudessa.

Vuoden 2023 aikana toteutimme antirasistista työotetta ja kasvatusta käsitteleviä kehittämisprosesseja ja koulutuksia erityisesti kahden hankkeen kautta. Toinen hankkeista oli kohdennettu oppilaitoksiin ja varhaiskasvatukseen ja toinen nuorisotyöhön. Oppilaitosyhteistyön suunnattu

”Pedagogisin prosessein sosiaalisesti kestävään toimintakulttuuriin” -hankkeen koulutusten suosio opettajien keskuudessa on ylittänyt odotukset. Erityisesti antirasismikoulutukset olivat suosittuja ja hyödyllisiksi koettuja. Rahoituksen vähäisyyden vuoksi nuorisotyössä tehtävään antirasismityöhön tuli valitettava katkos vuoden 2023 alussa. Työlle olisi ollut kysyntää, mutta jouduimme keskittämään resurssit uuden rahoituksen hakemiseen. Nuorisotyön antirasismityölle saimme rahoituksen lokakuussa ja aloitimme sen toteuttamisen marraskuussa.

Julkaisimme vuoden 2023 alussa *Antirasismi nuorisotyössä* -oppaan. Se on ensimmäinen suomalaiseseen kontekstiin kirjoitettu opas, joka käsittelee antirasismia nuorisotyössä. Sen tarkoituksena on antaa tietoa, uutta ajateltavaa ja käytännön ratkaisuja nuorisotyöntekijöiden jokapäiväisen työn tueksi. Opas antaa välineitä rasismien tunnistamiseen sekä siihen puuttumiseen nuorisotyössä. Se auttaa tarkastelemaan ja tunnistamaan rasismia myös yhteiskunnan rakenteissa olevana ilmiönä. Opas julkaistiin suomen- ja ruotsinkielisenä.

Koulutustyön ohella tuotimme vuoden 2023 aikana antirasismia käsitteleviä asiantuntijapuheenvuoroja muiden tahojen järjestämiin seminaareihin, vastasimme haastattelupyyntöihin ja toimimme osaamisemme osaksi yhteiskunnallista keskustelua rasismista ja antirasismista. RKI:n antirasismi-asiantuntijat olivat kysytyjä puhujia ja myös useat

kansalaisjärjestöt kääntyivät RKI:n puoleen omassa antirasistisessa kehittämistyössään. Rajalliset taloudelliset resurssimme kuitenkin vaikuttivat siihen, että läheskään kaikkiin pyyntöihin ei ollut mahdollista tarttua. Pääkohderyhmiemme lisäksi koulutimme esimerkiksi teatterikorkeakoulun opiskelijoita ja museotyöntekijöitä antirasismista.

RKI RAUHAN
KASVATUS
INSTITUUTTI

Antirasismi nuorisotyössä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö – fokuksessa yhteenkietoutuvat eriarvoisuudet

Eduskunta hyväksyi marraskuussa 2022 sekä tasa-arvolain että yhdenvertaisuuslain osittaisuudistukset. Kumpikin osauudistus tuli voimaan 1.6.2023. Tämän myötä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu, sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen laajenivat koskemaan myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia. Kuten edellä mainittua, valtioneuvosto julkisti tiedonannon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa elokuussa 2023.

Tätä seuranneissa kriittisissä puheenvuoroissa huomautettiin, ettei tiedonanto sisällä riittäviä toimia rasismien kitkemiseksi, minkä lisäksi myös hallitusohjelmalla toivottiin täydennettävän syrjinnänvastaisilla toimilla ja käytännön teoilla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lainsäädännölliset muutokset, aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelu ja ”kolmen vuoden sykli” päivittää toiminnallisia tasa-arvosuunnitelmia vaikuttivat kaikki siihen, että RKI:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutuksille oli runsaasti tarvetta ja tilauksia vuoden 2023 aikana. Yhteiskunnallinen tilanne heijastui suoraan koulutuksiimme mm. siten, että aiemmista vuosista poiketen, kuntakumppanimme ja yksittäiset koulut tilasivat koulutuksia, joissa käsiteltäisiin

sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä että antirasismia. Näin intersektionaalinen lähestymistapa vahvistui sekä omassa että kouluttamiemme kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten työotteessa. Pidämmekin intersektioiden (eli yhteenkietoutuvien eriarvoisuuksien) tarkastelua eräänlaisena vuoden 2023 työvoittona. Lisäksi pidämme erityisenä onnistumisena yhteistyötämme tasa-arvosuunnittelun ja -työn prosessien parissa pitkäaikaisten kuntakumppaneidemme kanssa eri puolilla Suomea. Samanaikaisesti on todettava, että meitä ilahduttivat koulutus- ja muunlaiset tukipyynnöt uusista yhteistyökouluista, joissa tuottamiemme koulutusprosessien kohderyhmänä oli koko koulun opetushenkilöstö.

Vuoden aikana toteutimme eri puolilla Suomea yhteistyössä Turun ja Kokkolan kaupunkien kanssa opettajien ja ohjaajien opintopiirejä, joissa koulun kasvattajat kohtasivat toisiaan ja kehittivät itseään ammatillisesti syrjinnän vastaisessa työssä. Opintopiirit toteutettiin OPH:n täydennyskoulutushankerahoituksella ja niihin osallistui keväällä 2023 lähes sata ammattikasvattajaa. Suurin osa osallistujista oli peruskoulun opettajia. Mukana oli myös toisella asteella työskenteleviä opettajia, opetusalan suunnittelutyössä olevia henkilöitä, koulujen johtotehtävissä olevia, koulunkäynnin ohjaajia sekä kouluvalmentajia.

Opintopiireissä opettajat syvensivät osaamistaan antirasismista, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhdenvertaisuuden lisäämisestä ja inklusiivisen opetustoiminnan kehittämisestä. Opettajat kokivat opintopiirimuotoisen opiskelun resursseihinsa sopivaksi ja mielekkääksi tavaksi parantaa osaamista yhdenvertaisuusasioissa. Opintopiiritoimintaa toteutettiin lähitoteutuksena ja läheisessä kuntayhteistyössä Turun, Kokkolan ja Helsingin lisäksi Vantaalla, Tampereen seudulla, Orivedellä, Tuusulassa sekä Oulussa. Opintopiirien puitteissa monelle paikkakunnalle syntyi uusia yhdenvertaisuuskysymyksistä kiinnostuneiden koulun kasvattajien verkostoja tai jo olemassa olevat paikalliset verkostot vahvistuivat.

Erityisen tärkeä osa RKI:n yhdenvertaisuustyötä on nuorten osallisuutta vahvistava toiminta, joka toteutetaan paikallisesti yhdessä nuorten kanssa. Tavoitteena on kehittää ja vahvistaa keinoja marginalisoitujen ja haavoittuvassa asemassa olevien nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi, muun muassa tukemalla heidän itse suunnittelemisensa solidaarisuusprojektien rahoituksen haussa ja rahoitettujen hankkeiden toteuttamisessa. RKI:n viisi vuotta sitten kehittämä ja OPH:n rahoittama Toiveista Totta -tukiprosessi nuorille on tullut tutuksi sadoille nuorille eri puolilla Suomea ja keskeiseksi nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan vahvistavaksi toimintamuodoksi Suomessa. Vuoden 2023 aikana toteutimme nuorille ja nuorten kanssa muun muassa 16 Toiveista Totta -työpajaa. Nuorille järjestettyyn yhdenvertaisuutta edistävään toimintaan osallistui vuoden aikana yhteensä yli sata nuorta.

RKI:n luotsaama nuorten vaikuttajien ryhmä aloitti toimintansa Oulussa syksyllä 2023. Taustalla on tahto ja tarve lisätä päättäjien ymmärrystä nuorille merkityksellisistä asioista ja niistä moninaisista todellisuuksista, joissa nuoret elävät. Nuorten vaikuttajien toiminta jatkaa Oulussa aikaisemmin tekemääme yhdenvertaisuustyötä yhdessä paikallisten nuorten ja nuorisotoimijoiden, erityisesti Oulun kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.

Kansainvälistä ja kansallista globaalin vastuun edistämistä

Toteutimme RKI:n globaalin vastuun temaattista kokonaisuutta kahden kansainvälisen Erasmus+ -rahoitteen hankkeen puitteissa. Näistä Global Learning for Sense of Belonging (GloBe) tuli päätökseen elokuussa 2023, mutta siihen monin tavoin kietoutuva Critical and Ethical Global Education (CEGE) jatkoi samojen keskeisten teemojen parissa myös syksyllä 2023.

Järjestimme kansainvälisiä seminaareja suomalaisille, virolaisille, portugalilaisille ja romanialaisille opettajille Lissabonissa, Jyväskylässä ja Tallinnassa. Jyväskylän seminaari oli myös GloBe-hankkeen päättöseminaari, jonka yhteydessä tavoitimme suoraan noin 200 rehtoria ja kasvatus- ja koulutusalan johtajaa. Kansainvälisten kumppaneidemme järjestämässä tilaisuudessa GloBe-hankkeen kokemuksista ja tuloksista tiedotettiin yli 300:lle alan ammattilaiselle ja keskeisten sidosryhmien edustajalle.

Kansallisesti edistimme globaalin vastuun teemaa opettajien kanssa etenkin RKI:n koordinoiman valtakunnallisen Maailmankoulun opettajaverkosto kanssa. Kokoonnuimme toimivaksi yhteistyötavaksi muodostuneiden virtuaalikahtittelujen merkissä sekä Opetushallituksen XV

Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kansainvälisyyspäivillä Porissa lokakuussa 2023. Opettajaverkoston lisäksi ylläpidimme ja kehitimme opettajille ja kouluille kohdennettuja oppimateriaaleja (ml. suositut Teemapäivät) ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatushankerahoituksella. Järjestimme globaalin vastuun luentoja ja työpajoja opettajille, jonka lisäksi osallistuimme Fingon koordinoimaan ja jo vuosia järjestettyyn Maailma koulussa ”OKL-kiertueeseen”, minkä kautta tavoitimme opettajaopiskelijoita. Huolehdimme yhteistyösopimuksemme mukaisesti myös ulkoministeriölle vuonna 2020 tuottamiemme opettajille suunnattujen ja ulkoministeriön omilla sivuillaan ylläpitämien Teemapäivät 2030 (maailma2030.fi) sivustojen ajan tasalla pitämisestä.

GloBe ja CEGE-hankkeiden toteuttamisen aikana on rakennettu kansainvälinen globaalikasvatuksesta kiinnostuneiden opettajien tiivis verkosto, joka tukee toinen toisiaan luottamuksen ilmapiirissä globaalikasvatuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Pitkäkestoinen ohjattu sekä omaehtoinen yhteinen työskentely on edesauttanut sellaisen luottamuksen syntyä, jonka puitteissa haastavista ja sensitiivisistäkin aiheista on mahdollista keskustella avoimesti yhdessä. Pitkäkes-

toinen yhteistyö on myös edesauttanut opettajien ammatillisen identiteetin muotoutumista ja vahvistumista globaalikasvattajina. Olemme erittäin iloisia ja ylpeitä saamastamme palautteesta, jonka mukaan olemme mahdollistaneet ammatillisen kehittymisen ja jopa henkilökohtaisen kasvun! RKI:laisille kansainvälisten hankkeiden suunnittelu ja ylirajallinen toteutus on ollut mielekästä ja tuottanut iloa. Innolla suunnittelemme jatkoa jo toteutuneelle!

” Once again, I'd like to thank you for all of your work in the project. This, for me, has been a life changing experience, not only as a professional but specially as a person.

” I certainly feel strengthened in my convictions, with the desire to continue making a difference and highlighting these issues.

” Once again, thank you very, very much for all the opportunities you have given us. All of these meetings have contributed to a deeper perception of global issues and the challenges faced throughout the world. Without a doubt, it has helped us develop a more open and inclusive mindset, making us more aware global citizens.

” I feel that I have acquired essential skills for the development of my work as a teacher. However, I also feel that it is necessary to continue looking for more training in this area, as it seems that there is still a lot to learn!

Sisäistä vakautta ja selkeyttä toimintaympäristön muutoksessa

RKI:n jäsenistö koostuu kasvatusalan, rauhanjärjestöjen sekä rauhankasvatuksen arvoihin sitoutuneista yhdistys- ja henkilöjäsenistä. Järjestön toimintaa ohjaa rauhan- ja kasvatusalan asiantuntijoista koostuva hallitus. Hallituksen puheenjohtajana toimi kansanedustaja Pia Lohikoski ja varapuheenjohtajana yhdenvertaisuusasioiden asiantuntija Leif Hagert. Hallitus kokoontui seitsemän kertaa vuoden aikana.

RKI:n hallinnosta ja käytännön toiminnasta vastasivat työntekijät. RKI on moniammatillinen matalahierarkkinen työyhteisö, jonka operatiivinen johtajuus perustuu jaetun johtajuuden käytäntöihin. RKI:ssa työskenteli koko vuoden toiminnanjohtaja Riikka Jalonen, johtavat asiantuntijat Hanna Mithiku ja Mari-Anne Okkolin, viestintäpäällikkö Heli Pekkonen, koulutussuunnittelijat Elina Lauttamäki, Mari Koivistoinen-Pulkka ja Anu Railasto-Moran. Lisäksi kevätkaudella RKI:n työyhteisöön kuuluivat asiantuntija Anna Litewka-Anttolainen ja viestintäsuunnittelija Jenni Leppänen ja syyskaudella järjestökoordinaattori Leeni Toivanen sekä hankekoordinaattorit Helena Korpela, Mohammed Ali ja Tea Saarivuori sekä viestinnässä avustanut Jasmin Paananen. RKI:n työyhteisöön kuului vuoden aikana myös vaihtuva määrä korkeakouluharjoittelijoita. Laajaa koulutustoimintaamme toteutti henkilöstömme kanssa kouluttajaverkostoomme kuuluvat kouluttajat. Talous- ja hallintopalvelut järjestettiin jakamalla yhteinen talous- ja hallintopäällikkö Joonas Stenman Nuorten Akatemia ry:n kanssa.

RKI:n kokoustilat ja työhuoneet sijaitsivat joulukuun alkuun saakka Kalliolan Settlement-

tilalossa Helsingissä. Ensimmäinen joulukuuta muutimme Hakaniemeen järjestöjen yhteiseen Globaalikeskukseen. Lisäksi Oulussa työskenteli koulutussuunnittelija ja hankekoordinaattori ja Jyväskylässä toinen johtavista asiantuntijoistamme.

Teimme vuoden aikana koulutusyhteistyötä yli 50 suomalaisen kunnan ja kansalaisjärjestön kanssa sekä läheistä hankeyhteistyötä Turun, Oulun, Jyväskylän, Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen kanssa, ja erityisesti niiden opettajakoulutuslaitosten kanssa. Uusi merkittävä kumppanuus aloitettiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ja erityisesti sen nuorisotyön kehittämiskeskus Juvenian kanssa rauhankasvatuksen vahvistamiseksi eurooppalaisessa nuorisotyössä.

RKI:lla vuodesta 2020 myönnetty Unescon virallinen kansalaisjärjestökumppanuusasema mahdollisti osallistumisen Pariisissa kevään ja kesän aikana käytyihin Rauhankasvatussuositusten päivitysprosessin valtioiden välisiin neuvotteluihin, suosituksen hyväksymisen seuraamiseen osana Unescon yleiskokouksen observointia sekä vaikuttamiseen monipuolisesti rauhankasvatuksellisisissa teemoissa YK-rakenteen sisällä.

RKI Toimintakertomus 2023

Kansainvälinen toimintamme yhdisti suomalaiset toimijat yli 30 eri maasta tulevien kasvattajien, yliopistojen, kansalaisjärjestötoimijoiden ja viranomaisten kanssa. Keväällä EU myönsi 2021 RKI:lle Erasmus+ -ohjelmaan akkreditoinnin, joka mahdollistaa kansainvälisen toiminnan vakaan ja varman rahoituksen vuosille 2022–2027. Vuonna 2023 toteutimme kaiken kaikkiaan 15 kansainvälistä opintovierailua, seminaaria ja koulutusta, joihin osallistui yli 200 rauhantyön sekä kasvatus- ja opetusalan toimijaa. Kansainvälistä toimintaa järjestimme vuonna 2023 esimerkiksi seuraavissa maissa: Ranska (Unesco-vaikuttaminen, kolme kokousta), Espanja (eurooppalainen Romani ja Sinti -konferenssi, jonka yksi pääpuhujista oli RKI:n varapuheenjohtaja Leif Hagert), Portugali (globaalia vastuuta käsittelevä opettajien täydennyskoulutus), Romania ja Puola (molemmissa yksi rauhankasvatuksen koulutus), Ruotsi (kolme opintovierailua joiden teemana oli transformatiivinen dialogi ja työskentely jengeihin ja ääriiliikkeisiin kuuluvien nuorten kanssa), Norja ja Latvia (kansainvälisten seminaarien teemana olivat rauhankasvatuksen kehittäminen ja moniammatillisten rauhantyön verkostojen vahvistaminen). Kansainväliset verkostomme ovat laajat ja mainemme erittäin hyvä.

RKI:n perusrahoitus tuli oikeusministeriön myöntämästä valtakunnallisten rauhanjärjestöjen yleisavustuksesta (120 000 €), jota tuki ulkoministeriön Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin liit-

tyvään kansalaisjärjestötoimintaan myöntämä toiminta-avustus (36 000 €) sekä pieneltä osin opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä nuorisjärjestöjen toiminta-avustus (14 000 €).

RKI:n tuotot olivat vuonna 2023 yhteensä 928 913 euroa, joista edellä mainituilla kolmella yleisavustuksella katettiin noin 18 prosenttia. Loput 82 prosenttia tuloista koostui yli kahdestakymmenestä hankerahoituksesta, palvelu- ja koulutusmyynnistä sekä muusta omasta varainhankinnasta kuten jäsenmaksutuotoista. Yksi isoimmista RKI:n toiminnan rahoittajista on Euroopan unioni ja olemmekin onnistuneet vuodesta toiseen tuomaan Suomeen ja rauhantyöhön runsaasti lisäresursseja uutta luovalla ja merkityksellisellä kansainvälisellä hanketyöllä. Vuoden 2023 aikana meitä pyydettiin kumppaniksi lukuisiin kansainvälisiin hankkeisiin. Sanoimme kyllä niin monelle kuin omarahoitusmahdollisuuksiemme ja yleisavustusresurssimme mahdollisti.

Osaava ja sitoutunut henkilöstö on RKI:n suurin voimavara. Vuoden kokonaiskuluista ylivoimaisesti suurimman osan muodostavatkin henkilöstökulut kattaen 57 % vuoden aikana syntyneistä kuluista. Muita merkittäviä kuluja olivat materiaalien tuotantokulut sekä koulutusten järjestämiseen liittyvät suorat matka- ja majoituskulut.

RKI:n kirjanpidosta ja palkanmaksusta vastasi Leerma oy ja tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö BDO.

Lähteet ja viiteaineisto:

- ¹ Rauhankasvatuksen suositus. 2023.
*The Recommendation on Education for
Peace and Human Rights, International
Understanding, Cooperation, Fundamental
Freedoms, Global Citizenship and
Sustainable Development | UNESCO.*

